

SAMPOL
Samenleving en politiek

[Inschrijven nieuwsbrief](#) [Abonneer!](#) [Contact](#)

[Home](#) | [Stichting Gerrit Kreveld](#) | [Samenleving en politiek](#) | [Emile Zola-prijs](#) | [Publicaties](#) | [Blog](#) | [Interviews](#) | [State of the Left](#)

Like 0

(Alle Sampol-artikels, behoudens die van de laatste 6 nummers, worden hier integraal beschikbaar gesteld. Geen overname zonder bronvermelding.)

[Uitgebreid zoeken](#)

[BACK TO TOP](#) > [2014](#) > [mei 2014](#)

Sociaal Europa

DE VERGETEN VERKIEZINGSTHEMA'S

nummer: [mei 2014](#)

Tags: [sociaal Europa](#), [vergeten verkiezingsthema's](#), [verkiezingen](#)

auteur: [Wolfs Wouter](#), [Van Hecke Steven](#)

jaargang: 2014

Belgen hechten veel belang aan het sociale vraagstuk en vinden dat de Europese Unie hierin een grote(re) rol moeten spelen (Eurobarometer, zie hieronder). Zijn de Vlaamse politieke partijen dezelfde mening toegedaan? Beschouwen ze dit ook als een opdracht voor de EU en hoe zou zo'n sociaal Europa er dan moeten uitzien? We namen de proef op de som en gingen na wat de kiesprogramma's ons op dit vlak leren. Omdat niet alle partijen zich op dezelfde manier over identieke problemen uitspreken, namen we ook hun standpunten met betrekking tot enkele stellingen - ontwikkeld in het kader van de pan-Europese stemtest 'EU and I' - over de sociale zekerheid en het Europese besparingsbeleid onder de loep.¹

In de meest recente Eurobarometer-enquête die peilt naar de toekomstige uitdagingen van de Europese Unie halen 'werkloosheid' en 'sociale ongelijkheid' bij de Belgen, net zoals de meeste Europeanen, de hoogste scores.² Op de vraag waarop de samenleving moet inzetten om deze toekomstige uitdagingen aan te pakken, antwoordt een meerderheid van de respondenten met 'sociale gelijkheid en solidariteit'. Zo'n 74% van de Belgen vindt dat het werkloosheidsprobleem op Europees niveau moet worden aangepakt (tegenover gemiddeld 62% in de rest van de EU) en 61% (tegenover 50%) is de mening toegedaan dat Europa zwaarder zou moeten doorwegen op vlak van gezondheid en sociale zekerheid.

DE VERKIEZINGSPROGRAMMA'S

CD&V was de eerste partij om haar verkiezingsprogramma voor te stellen. In haar zogenaamde 3D-plan is er een uitgebreid sociaal luik (met o.a. werkloosheid, sociale bescherming, zorg, pensioenen en armoedebestrijding) maar ontbreekt een verwijzing naar Europa. Omwille van de bevoegdheidsoverdrachten in het kader van de 6de staatshervorming is er wel veel aandacht voor sociale zaken op Vlaams niveau. Een apart Europees kiesprogramma was op het ogenblik van het schrijven nog niet beschikbaar.³ In de teksten van haar vernieuwingsoperatie 'Innesto' was geen afzonderlijk Europees luik voorzien maar op het einde (binnen het laatste hoofdstuk 'Samenleven en overheid') werd toch een paragraaf over 'een federaal en sociaal Europa' toegevoegd.⁴ Hier pleit CD&V voor 'een socialer Europa [cursivering door de auteurs] dat blijft ijveren voor een sociale markteconomie volgens het Rijnlandmodel. Naast economisch herstel en economische groei zijn ook sociale rechtvaardigheid en duurzaamheid fundamenteel in het beleid dat wij willen op Europees niveau. De monetaire unie zoals we die vandaag kennen, moet door middel van een versterkt economisch én sociaal beleid de basis vormen van een echte politieke unie'.⁵ In algemene zin vinden de Vlaamse christendemocraten een 'sociaal Europa' dus wenselijk en noodzakelijk.

In haar verkiezingsprogramma verwijst N-VA regelmatig naar Europa.⁶ Enerzijds dient de EU op allerlei domeinen als *benchmark* en pleit de partij voor meer sociale controle (in de strijd tegen sociale fraude) op Europees vlak maar 'minder Europa' op vlak van werk en investeringen (p. 83). Ook 'ongelimiteerde transfers zonder enige vorm van responsabilisering' (p. 83) zijn uit den boze, evenals een Europese sociale zekerheid: 'Een uniform Europees minimumloon of een uniforme pensioenleeftijd zouden ons Europees welvaartsmodel niet ondersteunen. Er is immers geen economisch draagvlak dat in staat is om de genomen verbintenissen op langere termijn waar te maken zonder dat draagvlak zelf substantieel aan te tasten. Bovendien bestaan er in de verschillende lidstaten afwijkende tradities rond sociale zekerheid en opvang.' (p. 86) Anderzijds steunen de Vlaams-nationalisten - naar analogie met het Groei- en Stabiliteitspact - het idee van een Armoedepact 'waarbij elke (kandidaat-)lidstaat er zich toe engageert het armoedepercentage terug te dringen tot een te bepalen maximum en bij niet-naleving sancties kan krijgen'. (p. 29)

Open Vld organiseerde op 10 mei een heus programmacongres over Europa. Op het ogenblik van schrijven was dit document nog niet beschikbaar. Verwijzingen naar een sociaal Europa zullen daar dus in overvloed aanwezig zijn. In het algemene partijprogramma, met name 'Deel IV. In de wereld', ontbreekt het alleszins naar verwijzingen op dat vlak.⁷ In de plannen die Guy Verhofstadt als kandidaat-voorzitter van de Europese Commissie lanceert, is evenmin sprake van een sociale dimensie.⁸

In het Vlaams Belang-programma voor de verkiezingen van 25 mei staat Europa vooraan.⁹ De afwijzing van een sociaal Europa is duidelijk. Onder het motto 'Voor Europa, tegen deze EU' verzet de partij zich tegen 'een 'sociale unie' met gelijkschakeling van sociale zekerheid' (p. 9) en pleit ze voor de afschaffing van het Europees Economisch en Sociaal Comité (p. 10).

In het zeer uitgebreide kiesprogramma van sp.a is er geen apart Europees hoofdstuk.¹⁰ Onder de noemer 'Samenwerkende overheden' verwijst één onderdeel naar 'Europa, dichterbij u' maar hierin zijn alleen institutionele voorstellen opgenomen. In het eerste hoofdstuk 'Uw inkomen verzekeren' is echter een volledig onderdeel aan Europa gewijd. In 'Naar een progressief en sociaal Europa' pleiten de Vlaamse socialisten na een kritische diagnose van de huidige EU onomwonden voor 'een progressief, meer gelijk en meer welvarend Europa' (p. 44). De speerpunten om deze remedie te realiseren zijn: 'een resolute aanpak van de jeugdwerkloosheid, bindende doelstellingen om armoede te bestrijden, de invoering van een Europees minimumloon, de strijd tegen sociale dumping, fiscale harmonisatie en een meer sociale begrotingscontrole' (p. 44). Volgens sp.a moet er in elk beleidsdomein en binnen alle EU-instellingen meer aandacht gaan naar de sociale dimensie. Ook in de Europese verdragen moet 'op termijn de aandacht voor sociale aspecten (...) verankerd worden' en moet 'de Economische en Monetaire Unie (EMU) worden omgebouwd in een echte Economische, Sociale en Monetaire Unie

(ESMU), die economische, sociale en monetaire doelstellingen op gelijke hoogte behandelt' (p. 47). Sp.a wil het beproefde sociaaldemocratische recept van herverdeling ook toepassen op Europa zodat de welvaart kan worden gespreid over alle burgers van de Unie. Dit 'ander Europa' is ook het model waarmee sociaaldemocratische partijen in andere EU-landen campagne voeren.¹¹

Ook Groen pleit in haar kiesprogramma voor een verregaande Sociale Unie. Haar voorstellen zijn opgenomen in het laatste hoofdstuk 'Europa en de wereld', met name het onderdeel 'naar een sociaal en ecologisch rechtvaardig Europa'.¹² Concreet betekent dit dat de Vlaamse ecologisten voorstander zijn van de Europese harmonisatie van het fiscaal beleid, desnoods alleen met de landen die daartoe bereid zijn, en van 'gemeenschappelijke sociale minimumnormen op het gebied van de lonen, pensioenen, werkloosheidsuitkeringen en de dekking van de gezondheidszorg'. (p. 298) Voorts willen de groenen gemeenschappelijke instrumenten ontwikkelen om armoede te bestrijden en zorgen voor sterkere en toegankelijke openbare diensten. Veel aandacht gaat uit naar de ecologische correctie van onze markteconomie en het beleid dat de EU voert. Omdat de partij ook stilstaat bij de budgettaire en institutionele aspecten van deze hervormingsagenda, is van de Vlaamse partijen bij Groen het Europa-luik van het kiesprogramma het meest uitgebreid.

De PVDA+ heeft evenmin een afzonderlijk Europa-programma. In 'Een Europa van solidariteit en samenwerking' spaart de extreemlinkse partij haar kritiek op Europa niet.¹³ Als alternatief voor de liberalisering wil ze de openbare diensten en de sociale rechten verdedigen, een sociaal minimumloon invoeren ('op een niveau van minimaal 60% van het mediaal inkomen', p. 66) en een algemene financiële transactietaks, evenwel zonder echter de weg daar naartoe uit te stippelen.

Toegegeven, 'sociaal Europa' is een zeer breed concept. Zeer uiteenlopende voorstellen kunnen onder zo'n label worden ondergebracht. Dat geldt o.i. ook voor twee stellingen die aan de Vlaamse partijen werden voorgelegd in het kader van 'EU and I': zie Tabel 1 en Tabel 2.

Tabel 1. Houding van Vlaamse partijen t.a.v. de stelling 'Toegang tot de sociale zekerheid moet voor EU-immigranten die in België werken en wonen moeilijker worden gemaakt dan voor Belgische burgers' (Bron: EUandI)

helemaal niet mee eens	niet mee eens	neutraal	mee eens	helemaal mee eens
Open Vld sp.a	Groen PvdA	CD&V	N-VA	VB

Tabel 2. Houding van Vlaamse partijen t.a.v. de stelling 'De EU moet haar besparingsbeleid matigen om economische groei te bevorderen' (Bron: EUandI)

helemaal niet mee eens	niet mee eens	neutraal	mee eens	helemaal mee eens
	CD&V N-VA Open Vld VB		sp.a	Groen PvdA

Wat de toegang tot de Belgische sociale zekerheid voor EU-burgers betreft, zijn de partijen zeer verdeeld. Liberalen en socialisten wijzen een beperking voor EU-immigranten resoluut af, al benadrukken beide partijen ook dat ze moeten bijdragen aan de sociale zekerheid en de Belgische economie om van de sociale voorzieningen te kunnen genieten. Vlaams Belang wil de toegang tot de sociale zekerheid wel moeilijker maken voor andere EU-burgers. Zij 'verwerpen alle immigratie die is ingegeven door loutere sociaaleconomische verbetering van de eigen toestand zonder eigen bijdrage aan de gemeenschap waarvan men deel wordt'.¹⁴

Ten aanzien van het besparingsbeleid dat de EU de laatste jaren heeft gevoerd, zien we een duidelijke links-rechts-tegenstelling. Linkse partijen zoals sp.a, Groen en PVDA+ zijn voorstander van een koerswijziging; de bezuinigingspolitiek heeft volgens hen een negatief effect gehad op de economische situatie in Europa en het vertrouwen van de burgers in het Europese project. Zij pleiten voor meer investeringen in onderwijs en werk om vooral de jeugdwerkloosheid aan te pakken. Naast de Europese begrotingscontrole moeten ook de sociale normen streng worden gecontroleerd. Alle andere partijen onderschrijven de stelling wel en zijn dus niet van oordeel dat een matiging van het Europees besparingsbeleid een voorwaarde is om tot economische groei te komen. Het op orde zetten van de begrotingen is voor hen essentieel voor een stabiele eurozone en om opnieuw vertrouwen te geven aan de economie.

BLINDE VLEKKEN

Welke sociaaleconomische koers de EU de komende jaren moet varen, wordt één van de cruciale politieke vragen die na de verkiezingen zal worden beslecht. Veel hangt af van de getalsterkte van de verschillende politieke families in het nieuwe Europees Parlement. Het is daarom uitermate belangrijk dat ook de Vlaamse partijen hun posities duidelijk kenbaar maken aan de kiezer. Per slot van rekening zijn het de kiezers die hun vertegenwoordigers aanduiden en op die manier meebepalen of Europa meer sociaal wordt en hoe zo'n sociaal Europa er dan moet uitzien.

De burgers van de Unie hechten ook zelf veel belang aan het sociale vraagstuk. Willen zij op 25 mei een goede keuze kunnen maken, dan zijn ze gebaat bij een degelijk publiek debat tussen de verschillende politieke partijen. Dat de Vlaamse partijen onderling duidelijke verschillen vertonen, is dus meegenomen. Zowel wat hun aandacht voor als hun houding tegenover het sociale Europa betreft, bestaat er veel variatie. Maar er is nog werk aan de winkel voor de partijhoofdkwartieren. Niet alle aspecten worden in kaart gebracht, veel stellingen zijn algemeen en het is dikwijls onduidelijk op welke manier de partijen hun doelstellingen willen bereiken. En naast deze blinde vlekken ontbreekt het aan verwijzingen naar de kiesprogramma's van de Europese politieke partijen. De steun van de eigen politieke familie lijkt nochtans cruciaal voor de Vlaamse partijen die willen meebouwen aan een sociaal Europa.

Steven Van Hecke

doceert Europese en vergelijkende politiek aan de KU Leuven (Leuven en Kortrijk) en verricht binnen het Instituut voor de Overheid onderzoek naar Europartijen en EU-instellingen.

Wouter Wolfs

is als wetenschappelijk medewerker verbonden aan het Instituut voor de Overheid (KU Leuven). Hij verricht onderzoek naar euroscepticisme en de rol van nationale parlementen in de EU.

Samenleving en politiek, Jaargang 21, 2014, nr.5 (mei), pagina 77 tot 81

Noten

1/ Zie www.euandi.eu. Binnen deze Voting Advice Application (VAA) vormden de auteurs samen met Frank Gerits (EUI) het Vlaamse team.

2/ Special Eurobarometer 413, 'Future of Europe', maart 2014: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_413_fact_be_en.pdf.

3/ Zie <http://www.cdenv.be/verkiezingsprogramma2014> (laatst geconsulteerd op 28 april 2014).

4/ Frederiek Vermeulen & Vincent Van Peteghem, 'Operatie Innesto her lanceert Vlaamse christendemocraten'. In: Symposium 'Partijen schrijven programma's', Res Publica, Vol. 56, No. 1, 2014, p. 122.

5/ CD&V, Innestocongres, 15-17 november 2013, definitieve versie, p. 114.

6/ N-VA, Verkiezingsprogramma Vlaamse, federale en Europese verkiezingen 25 mei 2014: <http://www.n-va.be/verkiezingen/programma>. De teksten zijn bijna integraal overgenomen uit 'Verandering door Vooruitgang', de congres teksten van 31 januari en 1-2 februari 2014.

7/ Open Vld, Vlaanderen vleugels geven. Zoals goedgekeurd op het programmacongres van 12-13 april 2014: http://www.openvld.be/library/1/files/4505_definitief_programma_vlaanderen_vleugels_geven.pdf.

8/ Guy Verhofstadt, Commission Programme 2014-2019: http://www.openvld.be/library/1/files/4523_plan_for_europe.pdf.

9/ Vlaams Belang, Verkiezingsprogramma. Uw stok achter de deur: <http://www.vlaamsbelang.org/files/20140318ProgrammaVerkiezingen2014.pdf>.

10/ sp.a, Sociale welvaart. Verkiezingen 2014, 22 februari 2014: <http://www.s-p-a.be/media/uploads/files/programma14.pdf>.

11/ Zie: Caroline Gennez, De eerste Europese sociaaldemocratische beginselverklaring. In: Symposium 'Partijen schrijven programma's', Res Publica, Vol. 56, No. 1, 2014, pp. 113-118.

12/ Groen, Samen beter doen: <http://www.groen.be/download-het-groen-programma-verkiezingen-2014>.

13/ PvdA, Onze toekomst is sociaal: http://pvda.be/sites/default/files/documents/Program/PVDA/draaiboek_voor_een_sociale_samenleving.pdf.

14/ Motivatie Vlaams Belang bij stelling 2: www.euandi.eu.

verkiezingen - sociaal Europa

--stichtinggerritkreveld--

De **Stichting Gerrit Kreveld** is een centrum voor studie, bezinning en initiatieven die het sociaaldemocratisch gedachtegoed ondersteunen. Ze wil op een stimulerende manier meedenken over de mogelijkheden en de grenzen van de sociale democratie in de huidige maatschappelijke context. De vereniging is onafhankelijk.

Samenleving en politiek is een maandblad dat een kritische blik werpt op maatschappelijke en politieke problemen. Het is een geëngageerd, maar niet-partijgebonden blad voor een sociale democratie.

Stichting Gerrit Kreveld, Bagattenstraat 174, 9000 Gent.
Tel: 09/267.35.31, stichting.kreveld@telenet.be

Copyright 2012

Template edited by **Mario Van Driessche**
for the Gerrit Kreveld Foundation.

Ontwerp Amsab - Powered by Amsab helpdesk